

[Landbrugsministeren.]

svarsfri, men som jeg har sagt i Folketinget og vil gentage her: Er det nu ogsaa parlamentarisk set den rigtige Fremgangsmaade: at lægge hele Afgørelsen og Ansvar over til de lokale Amtsudvalg og saa fritage Ministeren for enhver Indflydelse og dermed ogsaa for ethvert Ansvar? Rigsdagen kan dog drage en Minister til Ansvar, men den kan ikke drage de Udvalg, der sidder ude i Amtet, til Ansvar. Hertil kommer ogsaa, at baade Rigsdagen og Administrationen efter min Mening har Ansvar for, at Behandlingen af Laaneansøgningerne bliver ens hele Landet over, saa der ikke er et Amt, hvor man lader staa til og laaner ud til alt, hvad der kan danne sig af Foreninger, medens man maaske i et andet Amt sidder og passer paa ud i det helt urimelige. Alle Landets Borgere maa dog stilles ens overfor en Laanelov af denne Beskaffenhed. Nu er dette for øvrigt mere Teori end Praksis, for jeg tror, at Amtsudvalgene arbejder meget godt i alle Amter, og jeg tror ikke, der er Grund til at befrygte, at der ikke er Ensartethed i Afgørelserne. Men det bør dog være saaledes, at Ministeriet, hvis der kommer Klager fra et Amt, ikke er afskaaret fra at tage en saadan Klage op, undersøge Sagen og se, hvad der ligger til Grund for den. Jeg tror, det vilde være uheldigt gennem en Lovbestemmelse at sige: Ministeriet maa ikke have noget med det at gøre, vi lægger det hele i Hænderne paa Amtsudvalgene. Jeg gentager altsaa, at det i Folketinget stillede Ændringsforslag er uheldigt, og hvad angaar det Tilsyn og den Kontrol, der skal føres, siger Forslaget ikke det allerfjerneste udover, hvad Ministeriet i Forvejen har sagt til de paagældende Amtsudvalg.

Det ærede Medlem talte saa om, at Landbrugets Ulykke hidrørte fra Overprioriteringen. Ja, den er jo en stor Ulykke for de fleste Landmænd, men jeg vil dog tillade mig at hævde, at det, der i de sidste to Aar har skabt Landbrugskrisen, er, at Rentabiliteten har svigtet, og endda svigtet saa voldsomt, at selv den Landmand, der sidder og ejer hele sin Ejendom, har haft Underskud i denne Tid. Naar der overhovedet ingen Forrentningsevne er, eller kun en Forrentningsevne, der ligger meget

nær ved Nul, saa er det ikke det, om man skylder nogle Tusinde Kroner mere eller mindre paa Ejendommen eller ej, der er det afgørende. Der har været og er fremdeles en Rentabilitetskrise, og naar den virkelig bliver hævet — og der er glædelige Tegn til, at vi er ved at glide ud af den —, skal det nok vise sig, ligesom det tidligere er sket, at de Landmænd, der har den store Gæld, ved øget Anspændelse, øget Arbejde og øget Sparsommelighed i den daglige Livstørelse vil kunne arbejde sig frem ad den rigtige Vej. For øvrigt forstaar jeg slet ikke, hvad Meningen er, naar de Herrer stadig taler om den Gæld, for de Herrer vil da ikke betale disse Landmænds Gæld? Det kan da ikke være de Herrer's Mening at foreslaa, at Staten skal betale privat stiftet Gæld — og det en Gæld, som man fra den Side altid taler om i Forbindelse med Spekulation, idet de hævder, at Landejendommene er købt alt for dyrt — eller at gaa ind for, at Staten skal tage de yderste Prioriteter, den Risiko, de paagældende private er gaaet ind i? Ej heller kan jeg tro, at man rigtig har gennetænkt, hvad det vil sige, at Staten skulde inlade sig paa at skrive Gælden ned. Jeg tror ikke, det vilde gavne vort Lands Omdømme i andre Lande, om det skulde hedde sig, at her i Danmark er det saaledes, at naar en Privatmand faar for meget Gæld, vedtager man blot en Lov i Rigsdagen, hvorved Gælden skrives ned. Hvordan det vilde virke paa fremtidig Kreditgivning, er et Spørgsmaal, som jeg overlader de Herrer at besvare.

Angaaende den vedtagne Akkordlaanelov er jeg ganske enig med den ærede Ordfører for Venstre (Hauch) i hans Udtalelser om, at det er glædeligt, at Akkordloven ikke er blevet brugt saa stærkt, og at det er Loven om Driftslaaneforeninger, man har benyttet. Det vilde have været et meget uhyggeligt Tegn, hvis det var Akkordlaaneloven, der som Regel var blevet anvendt, idet det jo vilde sige, at saa at sige alle Landmænd maatte gaa paa Akkord. Det kunde naturligvis befrygtes, at Krisen kunde blive saa slem, men det har ikke været Tilfældet og bliver det forhaabentlig heller ikke. Naar det ærede 6te Medlem for 5te Kreds (Jensen [Aale]) udtalte, at han gerne vilde se det Pengeinstitut, der var slikken efter at bruge denne